Łódź, 3/XI 1905 r. Dodatek nadzwyczajny. Rok VIII.

№ 243.

Kalendarzyk tygodniowy:

Piąt. Św. Huberta B. W.
Sob. Św. Karola Bor.
Niedz. Opieki N. M. P.
Pon. Św. Leandra W.
Wt. Św. Nikandra.
Śr. Św. Gotfryda.
Czw. Św. Teodora.

Wschód sł. godz. 7 m. 12
Zachód sł. godz. 4 m. 25.
Dług. dnia godz. 9 m. 13.

CENA PRENUMERATY:
W ŁODZI:

| | | |
|---|---|---|
| Rocznie | rb. 8 | k.— |
| Półrocznie | „ 4 | „ — |
| Kwartaln. | „ 2 | „ — |
| Miesięczn. | „ — | „ 67 |

Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedyńczy 5 k.

Z przesyłką pocztową:

| | | |
|---|---|---|
| Rocznie | rb. 10 | kop. — |
| Półrocznie | „ 5 | „ — |
| Kwartalnie | „ 2 | „ 50 |
| Miesięcznie | „ — | „ 85 |

# ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, illustrowany.

Redakcya w ŁODZI, ul. Przejazd № 8. № telefonu 593.

Piątek, dnia 21 października (3 listopada) 1905 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu u p. Ikierta.



# Telegramy
## Petersburskiej Agencyi Telegraficznej.

**Warszawa**, 30 października. Pierwsza depesza z wiadomością o Manifeście przyjętą została z zachwytem. Nadzwyczajne dodatki «Kuryera warszawskiego» z krótkiem zawiadomieniem rozchwytywano.

W klubach, restauracyach i na zebraniach witano wiadomość głośnemi wiwatami.

Wszystkie gazety po kilku dniach przerwy ogłaszają Manifest i raport Wittego, który wywarł jaknajlepsze wrażenie.

**Niżny-Nowgorod**, 30 października. Wiadomość o Manifeście szybko rozeszła się po mieście i wywołała pełen zapału nastrój. W klubach odbyły się bankiety, wyznaczono wiec narodowy.

**Kowno**, 30 października (godz. 11.30 rano). Rozpoczęło się ogólne bezrobocie, w mieście spokojnie.

**Ryga**, 30 października. Wieczorem ze zgaszonemi światłami przybyły dwa pociągi wojskowe dla wzmocnienia miejscowej załogi dwoma batalionami piechoty i szwadronem jazdy.

**Sewastopol**, 30 października. Komunikacya parostatkami z Odessą przerwana. Parostatki wracające z Kaukazu do Odessy zatrzymują się w Jałcie.

**Batum**, 30 października. Wszystkie magazyny zamknięte. Brak światła.

**Sosnowiec**, 30 października. Zawiesiły pracę młyny parowe, fabryki Ditla, Fitznera i Gampera, Hulczyńskiego i Milowicka.

*

**Petersburg**, 31 października. Miasto przystrojone w chorągwie przybrało świąteczny wygląd. Na ulicach masa ludu. Odbywają się bezustannie pochody. Tłumy czytają Manifest rozlepiony po ulicach.

Odprawiają się nabożeństwa. Panuje powszechny zapał. Wieczorem odbędzie się wiec robotników.

**Petersburg** 31 października (godzina 5.30 wiecz.) Urzędownie. Hr. Witte upoważnił A. T. do oświadczenia, że ministeryum sprawiedliwości obradują obecnie nad kwestyą uwolnienia aresztowanych politycznych przestępców. Nad kwestyą tą odbędzie się **narada ministrów**.

**Petersburg**, 31 października (godz. 5.30 po południu). Dzisiaj hr. Witte przyjmował około 40 redaktorów pism peryodycznych i reprezentantów prasy peryodycznej petersburskiej, do których zwrócił się z mową, oświadczając:

Rząd szczerze pragnie ustalić w kraju trwały i prawowity porządek i uspokoić społeczeństwo.

Hr. Witte wyraża nadzieję, że prasa i całe społeczeństwo szczerze dopomogą rządowi w jego nowej trudnej pracy.

Amnestya za przestępstwa polityczne i zniesienie wyjątkowych środków i praw, wchodzą w nowy polityczny program rządu, lecz urzeczywistnienie ich wymaga pewnego czasu.

**Petersburg**, 31 października (godz. 11.30 wieczorem). Wieczorem w mieście niezwykłe ożywienie. Niezliczone tłumy napełniły ulice. Wszędzie odbywają się wiece. Na placu Kazańskim, przy uniwersytecie, na Newskim Prospekcie nieustanne okrzyki. Wypowiadane są do narodu mowy, pełne zapału.

Z okien domów powitania. Uroczyste pochody. Chorągwie z napisami.

Zdarzyło się kilka starć demonstrantów z wojskami.

Z Moskwy przybyło kilka pociągów.

**Moskwa**, 31 października. Naród ucztuje. Ludzie przy spotkaniu całują się, jak podczas świąt Wielkiejnocy, winszując sobie nawzajem „święta swobody“.

Odprawiają się nabożeństwa.

Robotnicy stacyi elektrycznej po wysłuchaniu nabożeństwa natychmiast przystąpili do pracy. Miasto oświetlone. Wszyscy powracają do pracy. Tramwaje czynne.

O godzinie 2 ej na ulicach odbyła się wspaniała manifestacya i pierwszy wiec pod niebem odkrytem na placu Teatralnym na zasadzie nowego prawa. Pierwszy przemawiał rektor uniwersytetu Manuiłow.

**Złatoust**, 31 października (godz. 8.30 wieczorem). Część robotników fabrycznych powróciła do pracy.

**Witebsk**, 31 października. Na ulicach tysiące ludu czyta manifest. Naród się raduje.

**Baku**, 31 października. Pociągi kolei władykaukaskiej i zakaukaskiej do Bałachanu nie odeszły.

**Kowno**, 31 października. O godz. 10 ej rano zamknięto magazyny i zakłady przemysłowe. Ustał ruch parostatków.

**Końsk**, 31 października. Bezrobocie kolejowe trwa w dalszym ciągu. Odbył się mityng narodowy kilku tysięcy ludzi na placu publicznym. Wypowiedziano mowy o teraźniejszem położeniu Rosyi.

**Saratów**, 31 października. Wieczorem przybył pociąg z Kozłowa. Jutro ma odejść pociąg z Saratowa.

**Kazań**, 31 października. Gazety wyszły za wyjątkiem „Wiadomości gubernialnych.“ Zawiesiła pracę służba zarządu miejskiego, domagając się zwołania rady miejskiej na posiedzenie nadzwyczajne.

**Kurhan**, 31 października. Od dwoch dni pociągi do Czelabińska nie odchodzą, zawieszono przyjmowanie towarów.

**Jurjew**, 31 października. Zawiesili pracę wszyscy robotnicy, zamknięto wszystkie sklepy, prócz spożywczych. Gazownia nieczynna, tłum demonstrantów około stacyi pocztowej rozpędzono strzałami.

**Smoleńsk**, 31 października. Gazety wypuściły nadzwyczajne dodatki z Manifestem. Radość ogólna, ulice przepełnione ludem. Wszyscy winszują sobie nawzajem.

**Kalisz**, 31 października. Strajkujący robotnicy powrócili do pracy. W nocy wydrukowano Manifest, który się rozszedł w olbrzymiej ilości egzemplarzy. Nastrój radosny. Na ulicach tłumy czytają Manifest, w mieście spokojnie.

**Rostów nad Donem**, 31 października. Ludność z zapałem wita Manifest, na ulicach tłumy wznoszą okrzyki «hura.» Domy przystrojone flagami. Odprawiają się nabożeństwa dziękczynne, mieszkańcy przygotowują wspaniałą iluminacyę.

**Kielce** 31 października. Publiczność rozchwytuje Manifest.

**Romny**, 31 października. Ludność z radością czyta na ulicach Manifest, demonstracyjnie wyrażając radość. Rada miejska zwołana na nadzwyczajne posiedzenie.

**Iwanowo-Wozniesieńsk**, 31 października. Dziś przyszli do zajęcia robotnicy fabryki Połnszyna Zudkowa i Towarzystwa Iwanowskiego. Nastrój uroczysty.

**Londyn**, 31 października. Najwyższy Manifest powtórzyły wszystkie gazety. Prasa wyraża nadzieję, że nowa zorza dobrobytu zeszła nad krajem, którzy otrzymał swobodę.

Zaznaczając trudności peryodu przejściowego, życzą Wittemu powodzenia przy spełnianiu trudnego zadania.

**Rostów** (nad Donem), 31 października. Na stacyi Narzan dokonano rozbójniczego napadu. Toczy się wymiana strzałów z krajowcami, którzy oblegają stacyę. Położenie groźne.

**Kalisz**, 31 października. Najwyższy Manifest rozszedł się w olbrzymiej ilości egzemplarzy. Strejkujący zecerzy wczoraj w nocy powrócili do roboty i przystąpili do pracy. Nastrój wśród ludności świąteczny.

**Paryż**, 31 października. Tekst Manifestu otrzymano o godzinie 2 ej po północy, wskutek czego gazety wydrukowały go bez komentarzy, wyrażając tylko nadzieję, że obiecane reformy i gwarancye, poruczone do wykonania hr. Witte, uspokoją Rosyę.

Izba deputowanych przyjęła prawo o amnestyi dla skazanych przez sąd najwyższy za zdradę. Amnestya przyjęta większością głosów 541 przeciwko 5.

*

## Komunikat rządowy.

**Petersburg**, 1 listopada. Jego Cesarska Mość Najjaśniejszy Pan Manifestem z dnia 17 (30) października r. b. ustanowił te środki, których urzeczywistnienie, zgodnie z niezmienną wolą Najjaśniejszego Pana, winno nadać Jego poddanym możność żywej i swobodnej działalności na pożytek państwa i społeczeństwa.

Przy zapoczątkowaniu prac swych rząd ma prawo liczyć na sympatye tej całej większości ludności rosyjskiej, która pragnie, aby spokój zawitał do Rosyi. Ale rząd oczekuje, że miłość ojczyzny pobudzi społeczeństwo państwa rosyjskiego do wielkiej pracy.

Dla utrwalenia w kraju nowego porządku potrzebne są praca, niezachwiana stałość i konsekwencya. Społeczeństwo winno jasno pojąć, że

dla nikogo niemożliwem jest odrazu zmienić całego systemu życia państwowego Rosyi. Zamiana istniejącego ustroju na nowy wymaga aktów prawodawczych i całego szeregu zarządzeń administracyjnych. Do tego zaś czasu poprzednie prawa działać muszą. Ze strony zaś rządu przedsięwzięte zostaną wszelkie możliwe środki, aby stosowane były przez władze w duchu Manifestu z dnia 17 (30) października.

Trzeba dać rządowi czas do ujawnienia jego działalności, przyczem niezbędnym środkiem jej przyśpieszenia jest przedewszystkiem przywrócenie porządku.

Tymczasem niektóre żywioły w społeczeństwie starają się zachwiać zaufanie do rządu wśród ludności i wzmocnić w jej łonie wrzenie, wywołując nieustanne niebezpieczeństwo poważnych i zgubnych starć. Jeżeli większość społeczeństwa uzna za swój obowiązek pośpieszyć z pomocą rządowi, to natychmiast nastąpi polepszenie w położeniu rzeczy. W przeciwnym wypadku na rząd nie może spadać odpowiedzialność za mogące wyniknąć ciężkie następstwa i że spełnienie oczekujących go prac nie tak szybko nastąpi, jak wymagają okoliczności i jak szczerze rząd tego pragnie.

**Petersburg** 1 listopada. (Urzędownie). Ukazem do Senatu Rządzącego Najwyżej rozkazano, zamiast istniejącej obecnie rady ministrów—utworzyć radę ministrów, której powierzonym zostaje kierunek i zjednoczenie działalności władz naczelnych. Rada ministrów składa się z ministrów i głównozarządzających wydziałami specyalnemi, przy udziale głównych naczelników innych władz, li tylko co do przedmiotów ich działalności. W radzie ministrów przewodniczy jeden z ministrów wybrany przez Najjaśniejszego Pana, lub też osoba obdarzona zaufaniem Monarchy. Prezes rady ministrów uczestniczy w Dumie państwowej, przedstawia najpoddańsze raporty w sprawach, wymagających Najwyższej sankcyi. Inne zaś sprawy zasługujące na uwagę Monarszą przedstawia do Najwyższego uznania, otrzymuje od naczelników władz niezbędne wiadomości i wyjaśnienia i może zapraszać do rady ministrów osoby pożyteczne z głosem doradczym.

Rada ministrów nie decyduje spraw, stanowiących kompetencyę Dumy państwowej i rady państwa. Bez przedwstępnego rozpatrzenia przez radę ministrów nie mogą być wniesione do Dumy państwowej i do rady państwa projekty naczelników głównych oraz komisyi specyalnych, komitetów i rad w przedmiotach prawodawczych i innych.

Bez rady ministrów nie mogą być przedsiębrane przez naczelników głównych środki rządzące, mające ogólne znaczenie. Prezesowi rady ministrów składają ministrowie i głównodowodzący raporty o wszystkich ważniejszych wypadkach i wywołanych przez nie rozporządzeniach. Sprawy Najwyższego Dworu i udziałów, obrony państwa i polityki zewnętrznej przedstawiają się radzie ministrów wówczas tylko, kiedy wydany zostanie w tej mierze Rozkaz Najwyższy lub kiedy naczelnicy tych władz uznają to za niezbędne, lub kiedy sprawy te dotyczą innych władz. Przedstawienia naczelników władz o obsadzenie głównych posad wyższego i lokalnego zarządu przedstawiają się pod obrady rady ministrów, z wyłączeniem posad Dworu Najwyższego, udziałów, armii i floty oraz dyplomatycznych.

Przy różnicy zdań w radzie prezes wyjednywa Najwyższą decyzyę. Najpoddańsze raporty naczelników głównych, posiadające znaczenie społeczne lub też dotyczące innych władz komunikują się przedewszystkiem prezesowi rady ministrów. W razie potrzeby najpoddańszy raport składany będzie w obecności prezesa rady ministrów. Z pod kompetencyi komitetu ministrów wyłączają się sprawy, podlegające radzie ministrów, której nadaje się prawo czynienia przedstawień co do dalszego kierunku praw prawodawczych, powierzonych specyalnym komitetom i komisyom, o pogodzenie specyalnych pełnomocnictw namiestników z przepisami niniejszego Ukazu i rozdzielenia między instytucyami spraw pozostawionych tymczasowo komitetowi ministrów.

Skoro Najjaśniejszemu Panu podoba się przewodniczyć na radzie ministrów, prezes rady uczestniczy w niej na prawach członka.

**Petersburg,** 1 listopada. Na ulicach rozlepiono ogłoszenie Trepowa: Dzień 31 października na nieszczęście nie przeszedł bez gwałtownych starć różnych grup ludności pomiędzy sobą, oraz z policyą i wojskami. Rozumiejąc spadającą na mnie odpowiedzialność, ponownie wzywam ludność do przestrzegania porządku. Uprzedzam, że usiłowania na szerzenie niepokoju, będą tłumione w sposób jaknajbardziej stanowczy.

**Petersburg,** 1 listopada. Zapytują A. T., dlaczego w Manifeście z dnia 30 października r. b. nie wspomnieliśmy o nadaniu swobody prasie. Na to z najkompetentniejszego źródła możemy odpowiedzieć, że pod punktem wspomnianym, pierwszym w Manifeście, pod wyrażeniem swoboda słowa, rozumieć należy swobodę słowa ustnego i drukowanego, jak zresztą szczegółowo wyjaśnionem to zostało w najpoddańszym raporcie z tejże daty, sekretarza stanu hr. Witte.

Pogłoski o rozruchach w Petersburgu nie potwierdziły się. W mieście spokojnie. Po ulicach krążą patrole, jeżdżą żandarmi i policya.

O godzinie 2-ej po południu w soborze Kazańskim odprawiono nabożeństwa dziękczynne z powodu ogłoszenia Najwyższego Manifestu.

**Petersburg,** 1 listopada. Z rozporządzenia władzy zamknięto wyższe zakłady naukowe. W pobliżu uniwersytetu wojsko. Olbrzymi tłum, który wyruszył, aby uwolnić więźniów politycznych, został rozpędzony przez wojsko. Są ofiary. Robotnicy warszawskiej i baltyckiej kolei żelaznej postanowili w dalszym ciągu nie przystępować do pracy. Zakłady putiłowskie zaczęły pracować. Gazety nie wychodzą.

**Petersburg,** 1 listopada. Reskryptem Najwyższym i Rozkazem z dnia 1 listopada uwolnieni od obowiązków na skutek prośby. Oberprokurator świątobliwego Synodu, członek komitetu ministrów, Pobiedonoscew, z pozostawieniem mu godności członka Rady Państwa i sekretarza senatu.

Rozkazem do ministeryum wojny, Głazow na skutek prośby uwalnia się od obowiązków ministra oświaty, z zaliczeniem do ministeryum wojny, zaś Łukjanow mianuje się tymczasowo zarządzającym ministeryum oświaty, z pozostawieniem go przy najmniejszych obowiązkach.

Minister spraw wewnętrznych pozwolił na sprzedaż uliczną gazet: „Nasza Żiźń“, «Nowosti», „Syn Otieczestwa“, «Weczernaja Poczta», Ruskija Wiedomosti», «Ruskoje Słowo».

**Petersburg,** 1 listopada. Od dnia 28 października krążą po mieście pogłoski, że na morzu Czarnem z władzą wyższą zdarzyło się nieszczęście, że pancernik b. «Książę Potemkin» wysadzony został minami.

Po przeprowadzeniu ścisłego śledztwa pogłoski okazały się tendencyjnem zmyśleniem.

Czarnomorska eskadra praktycznie w pełnym składzie 27 października przybyła do Gemsan, skąd odpłynęła do Trapezundu.

**Moskwa,** 1-go listopada. Zebrana w hotelu Metropol publiczność urządziła wspaniałą manifestacyę z powodu Manifestu; pośród obecnych był i Szalapin, który odśpiewał hymn o wolności, dla uczczenia pamięci bojowników swobody między nimi ks. Trubeckiego. Tłum po wiecu urządził wspaniały pochód i skierował się do domu generał-gubernatora; wysłał do generał-gubernatora deputacyę z prośbą o uwolnienie aresztowanych. Generał gubernator wyszedł na balkon i wypowiedział mowę, w której zaznaczył, iż ma nadzieję, że lud usprawiedliwi zaufanie okazane społeczeństwu, że wydać amnestyę nie ma on prawa, lecz natychmiast zniesie się z Petersburgiem i będzie zadowolony, skoro więźniowie polityczni będą uwolnieni.

Dodał, że w tłumie winny być dziś nie czerwone lecz narodowe flagi. Przy dalszym pochodzie tłumu, zaszedł godzien pożałowania wypadek. Tłum zobaczywszy karetę policyjną z aresztowanymi, zażądał ich uwolnić. Policyant zaczął strzelać. Z tłumu odpowiedziano wystrzałami, zabity został policyant, drugi ranny. Zabito kobietę i raniono studenta. Na ulicy Lefortowskiej na spotkanie tłumu wyjechał pluton dragonów. Z tłumu zaczęto strzelać. Studenci sami aresztowali strzelającego.

Na kolei moskiewsko brzeskiej rozpoczął się ruch pociągów. Telefon miejski rozpoczął pracę.

**Połtawa,** 1 listopada. Po starciu z wojskami odbył się na ulicy wiec ludowy. Pisarz Korolenko wypowiedział z trybuny mowę.

**Saratów,** 1 listopada. Aresztowani przez administracyę w dniach ostatnich, zostali uwolnieni. Wieczorem w radzie miejskiej w teatrze odbywały się wiece, na których było około 10 tysięcy ludzi, bez udziału policyi. Porządek panował wzorowy. Wiele gmachów iluminowano. Rano wysłano pociąg osobowy do Moskwy.

**Brześć Litewski** 1 listopada. Odbywają się manifestacye pokojowe bez mieszania się policyi i wojsk. Czytają manifest na placach, wypowiadają mowy. Ruch pociągów przywraca się.

**Białystok** 1 listopada. Na ulicach tłumy narodu, sklepy zamknięte, fabryki nie pracują. Robotnicy usiłowali powstrzymać tramwaje, bili szyby w wagonach. Wszędzie patrole wzmocnione.

**Kielce,** 1 listopada. Wiec wczorajszy uchwalił zaniechanie bezrobocia wobec Manifestu. Postanowiono prosić władze o uwolnienie politycznych więźniów. Niektóre domy uilluminowano.

**Płock,** 1 listopada. Dwutysięczny tłum przedefilował po głównych ulicach miasta, około magistratu po okrzykach „wiwat“ rozszedł się. Ulice iluminowane.

**Saratów,** 1 listopada. Rada miejska postanowiła wysłać do Najjaśniejszego Pana adres wolnych obywateli, wydać odezwę do narodu, urządzić w teatrze miejskim wspaniały wiec z mowami politycznemi. Porządek zupełny.

**Kalisz** 1 listopada. Gubernatora, wice-gubernatora i policmajstra, który wyszli na plac do ludu dla wyjaśnienia Manifestu, tłum otoczył zwartym kołem i kilkakrotnie podnosił na rękach przy okrzykach: «Niech żyje wolność!» Wieczorem 10,000 tłum z pieśniami przeszedł po mieście. Domy uiluminowano.

**Saratow,** 1 listopada. W czasie zebrania na giełdzie przeczytano Manifest, poczem rozległy się oklaski, jednogłośne „hura“, śpiew „Boże Cesarza chroń“. Na ulicach ruch ożywiony. Domagają się uwolnienia więźniów politycznych. Oczekuje się rozpoczęcia ruchu na kolejach.

**Orzeł** 1 listopada. Manifestanci w liczbie 20 tysięcy przeszli do gmachu rady miejskiej w uroczystym pochodzie i z zapałem powitali trzech uwolnionych z więzienia.

**Tyflis,** 1 listopada. O godz. 10 rano na prospekcie Gołowińskim poczęły się zbierać grupy chciwie słuchające czytanego Manifestu. Następnie przy teatrze rządowym zebrały się tysiące robotników i studentów, skąd rozdzieliwszy się na trzy grupy, z muzyką i śpiewami udali się na miasto. Około godz. 4 znów zebrał się tłumny wiec przy muzeum wojskowem.

*

**Moskwa,** 2 listopada (g. $11^1/_2$ rano) Pochody manifestantów trwają w dalszym ciągu po całem mieście. Wyraźnie zarysowały się dwa stronnictwa: jedno z czerwonemi sztandarami i pieśniami rewolucyjnemi, drugie z narodowemi flagami, portretem Najjaśniejszego Pana i hymnem narodowym.

Wieczorem przy bramie Iwerskiej doszło do starcia między partyami. Na ul. Miasnowej wynikło starcie między zecerami i wojskiem, broniąc białą raniono dziesięciu.

**Mińsk,** 2 listopada. Z powodu wczorajszych wypadków odbyła się narada prawników, kolejarzy, członków rady miejskiej. Prokurator przystąpił do śledztwa, adwokaci utworzyli komisyę dla badania świadków.

**Orenburg** 2 listopada. Bezrobocie kolejowe rozpoczęło się 26 października, zaś dnia 27 października zastrejkowali handlowcy. Sklepy zamknięte, miasto w panice, banków i instytucyj strzeże wojsko; odbył się szereg wieców. Dnia 31 października, po otrzymaniu Manifestu, położenie się zmieniło. Większa część kolejarzy odpadła od bezrobocia. Dziś odbyła się wspaniała kontrdemonstracya, tysiące narodu z obrazami i portretem Najjaśniejszego Pana, z narodowemi flagami krążyło po mieście.

**Ryga,** 2 listopada. W nowym teatrze łotyskim odbył się wiec dla obradowania nad Manifestem. Wiec uznał Manifest za akt nadzwyczajnej doniosłości i wielkiej łaskawości. Obecnych było 3 000. Na wielkim placu Obozowym pod odkrytem niebem, z pozwolenia gubernatora odbędzie się wiec z udziałem 3,000 ludzi. Zabito właścicielkę majątku Winenhof, p. Brantstrein.

**Jurjew** (Dorpat), 2 listopada. Po otrzymaniu Manifestu studenci i masa narodu ruszyli od uniwersytetu z sztandarami, przy dźwiękach «Marsylianki» którą grała muzyka wojskowa. Manifestanci udali się do więzienia, skąd władze wypuściły więźniów politycznych.

**Ekaterinenburg**, 1 listopada. Bezrobocie na kolei permskiej skończone.

**Taszkient**, 1 listopada. Niewielki tłum robotników niezadowolonych, zażądał natychmiastowego zastosowania Manifestu w celu uwolnienia więźniów politycznych. Odbyła się demonstracya przed przed więzieniem, po ukończeniu której zapanował spokój.

**Aleksandrowsk**, 1 listopada. Manifest powitano z zapałem. Oczekiwanem jest wznowienie ruchu na sewastopolskiej i ekaterinskiej kolejach żelaznych.

**Wiazma**, 1 listopada. W tej chwili przyszedł z Moskwy pierwszy pociąg, który przywiózł wiadomość o doniosłej reformie politycznej. Na stacyi zebrała się masa publiczności. Gazet nie było.

Wiadomość o reformie wywołała olbrzymią sensacyę. Dziś oczekują zupełnego wznowienia ruchu pasażerskiego. Bezrobocie fabryk ustało.

**Konotop** 1 listopada. Wczoraj pochowano zwłoki Dragomirowa w Połoście w cerkwi parafialnej.

**Psków**, 1 listopada. Wieczorem strejkujący chodzili po ulicach, zamykając sklepy. Dnia 31 paźdz. w radzie miejskiej przeczytano Manifest; odprawiono nabożeństwo dziękczynne, wysłano wiernopoddańczą depeszę. Na ulicach odbyła się demonstracya ze sztandarami czerwonemi i pieśniami rewolucyjnemi. Demonstranci tłukli szyby w magazynach. Inna grupa odebrała czerwone sztandary i rozproszyła manifestantów. Wezwano wojsko.

Wieczorem spokój przywrócono. W wielu miejscowościach i instytucyach odprawiono nabożeństwa. Robotnicy kolejowi za pośrednictwem ministra komunikacyi wysłali depeszę wiernopoddańczą. Bezrobocie na kolei warszawsko-petersburskiej skończone. Wyznaczono do wysłania pociągi według rozkładu. Dziś na placu miejskim odprawiono ogólne nabożeństwo dla ludu.

**Saratów**, 1 listopada. Dziś wszystkie gazety miejscowe wyszły bez cenzury. Na ulicach i placach demonstracye pokojowe.

**Rostów nad Donem**, 1 listopada. Rano wznowił się pogrom, tłum rozbijał sklepy żydowskie na ulicy Moskiewskiej i na Nowym Targu.

**Charków**, 1 listopada. Komitet giełdowy stara się wyjednać prolongatę protestów weksli do dni 10 po rozpoczęciu ruchu. W tych dniach odbędzie się posiedzenie rady miejskiej z udziałem różnych grup społecznych i organizacyi w celu ogólnego uspokojenia. Ruchu na kolejach niema, oczekiwanem jest przybycie pierwszego pociągu z Moskwy.

**Ananiew**, 1 listopada. Na żądanie tłumów zamknięto sklepy i instytucye. Tłum z muzyką i sztandarami z okrzykami «hura» udał się do soboru, gdzie po przeczytaniu Manifestu, odprawiono nabożeństwo.

**Kielce**, 1 listopada. Sklepy i magazyny wczoraj otwarto. W szkole handlowej otrzymano depeszę od ministeryum skarbu, dozwalającą na wykłady w języku polskim, oprócz historyi, geografii i języka rosyjskiego.

**Tyflis** 1 listopada. Namiestnik obiecał deputatom ludu, że powstrzyma się od stosowania wszelkich środków represyjnych przeciw zebraniom w miejscach oznaczonych i niezakłócających ogólnego porządku.

**Wiazniki**. 1 listopada. Ogłoszenie Najwyższego Manifestu wywołało zapał wśród ludności. Miasto przybrane we flagi.

**Piatigorsk**, 1 listopada. Manifest wywołał zapał powszechny i radość.

**Mińsk** 1 listopada. (Urzędownie). W dniu 1-ym listopada r. b. krążący po ulicach tłum żydów i robotników; zatrzymawszy się przed gmachem rady miejskiej, wybrał deputacyę z pełniącym obowiązki prezydenta miasta Stefanowiczem na czele. Deputacya zgłosiła się do gubernatora i prosiła, aby uwolniono aresztowanych politycznych i usunięto z miasta kozaków. Pierwszej prośbie uczyniono zadość, co do drugiej gubernator uznał się za niekompetentnego. Zadowoleni deputaci zaręczyli za spokój i ciszę, poczem tłum ruszył do więzienia, gdzie zażądał uwolnienia wszystkich politycznych i groził pogromem. Do starcia nie doszło. Zwiększony do 10000 tłum ruszył na dworzec drogi żelaznej libawo-romeńskiej z okrzykami „hura!", wystrzałami z rewolwerów i czerwonemi sztandarami, znieważała żołnierzów strzegących dworca. Strzelając z rewolwerów rozpoczęto burzyć dworzec. Po trzykrotnem uprzedzeniu rozproszono tłum salwą z karabinów. Są polegli i ranni.

**Ryga**, 1 listopada. Rozpoczęło się znów zupełne bezrobocie. Tramwaje ruszyły, lecz natychmiast zawiesiły ruch. Sklepy zamknięte, oprócz aptek i sklepów spożywczych. Pół dnia odbywa się wspaniały dozwolony wiec narodowy za Dźwiną na placu obozowym. Obecnych jest 30000 osób, ani jednego żołnierza i policyanta. Wiec rozdzielił się na narodowości. Na ulicach wielkie ożywienie.

**Kamyszyn**, 1 listopada. Wielotysięczny tłum, otrzymawszy wiadomość o Manifeście, urządził patryotyczną manifestacyę.

**Astrachań**, 1 listopada. Manifest wywołał zachwyt. W mieście nastrój uroczysty. Magazyny i drukarnie zamknięte. Jutro gazety nie wyjdą.

**Symbirsk** 1 listopada. Wczoraj w teatrze podczas widowiska otrzymano i przeczytano Manifest. Rozległy się okrzyki „hura" i dźwięki hymnu. Dziś odprawiono nabożeństwo w soborze. Miasto przybrane we flagi.

**Elizawetgrad**, 1 listopada. Wczoraj w nocy rozgromiono i ograbiono stary bazar, gdzie większość sklepów żydowska. Nowy targ podpalono o godz. 12-ej w nocy. Spaliło się pięć sklepów. Dziś od rana znów zaczęto rozbijać i grabić sklepy żydowskie na ulicach.

**Berlin**, 1 listopada. Publiczność w podnieconym stanie konwentuje Manifest. Przeważa nadzieja, że ruch przyjmie obecnie spokojny charakter, jeżeli Manifest będzie istotnie spełniony. Rosya znów odetchnie swobodnie.

**Berlin**, 1 listopada. „Localanzeiger" pisze: Olbrzymi ruch narodowy skończył się stanowczem zwycięstwem idei liberalnych. Wobec wielkiego niedowierzania rządowi, hr. Witte potrzebuje ogromnej energii, aby zamienić słowo na czyn.

**Chrystyania**, 1 listopada. Wczoraj storting odrzucił propozycyę o plebiscycie narodowym; projekt rządowy przyjęto 87 głosami przeciw 29.

**Sajgon**, 1 listopada. Krążowniki «Oleg» i «Aurora» przybyły do tutejszej przystani, admirał Enquist znajduje się na «Olegu»

**Berlin**, 1 listopada. Przybył król Hellenów, serdecznie witany przez cesarza.

**Paryż**, 1 listopada. Na giełdzie opublikowania Manifestu wywołało podwyższenia rosyjskich i innych ważniejszych walorów.

Zmarł generał Czertkow, były generał-gubernator Królestwa Polskiego.

*

**Petersburg**, 2 listopada, 3 m. 30 popołudniu. Wszystkie organizacye robotnicze postanowiły zaprzestać bezrobocia i przystąpić do pracy od godz. 12 w południe dnia 3 listopada.

**Ryga**, 2 listopada. Od dnia dzisiejszego gazety będą wychodziły bez cenzury. Wczorajszy wiec, złożony z 50 tysięcy ludzi, na placu Obozowym przeszedł spokojnie. Postanowiono wyjednać uwolnienie więźniów politycznych.

**Elizawetgrad**, 2 listopada. Ogłoszenie gubernatora wzywa, aby zaprzestano pogromu, grożąc użyciem siły. Wieczorem było spokojnie.

**Charków**, 2 listopada. Rady instytutów weterynaryjnego i uniwersytetu zwróciły się w drodze telegraficznej do Wittego z prośbą o zniesienie stanu wojennego i ochrony wzmocnionej. Pociągi, przybyłe z Bałaszowa i Penzy, zatrzymano do czasu zebrania się kolejarzy, które zabronione zostało przez generał-gubernatora. Służba kolejowa oświadczyła, że ruch się nie rozpocznie. Naczelnicy kolei proszą depeszą ministra komunikacyi, aby wyjednał pozwolenie na wiece.

**Noworosyjsk**, 2 listopada. Manifest powitano z radością. Na ulicach niebywałe ożywienie. Wczoraj odbywały się tłumne wiece. Dziś pochody po mieście ze sztandarami i śpiewami, porządek wzorowy. Wieczorem naznaczono nadzwyczajne posiedzenie rady miejskiej dla przeczytania Manifestu.

**Hong-Kong**, 2 listopada. Donoszą z Kantonu, że w Lapyszanie zabito 5 misyonarzy amerykańskich dwóch mężczyzn, dwie kobiety i jedno dziecko.

—:—:—:—

## Ambulatoryum bezpłatne Chrz. Tow. dobr.

**(Dzielna 52).**

Rozkład godzin przyjęć:

| Choroby | lekarze | dni | godz. |
|---|---|---|---|
| Choroby wewnętrzne | L. Bernhardt | środa i sobota | 10—11 |
| | H. Olszewski | poniedziałek | 4—5 |
| Choroby chirurgiczne | E. Jasiński | środa i sobota | 2—3 |
| | A. Krusche | wtorek i piątek | 1—2 |
| Choroby nerwowe | H. Bräutigam | wtorek | 1—2 |
| | E. Mittelstaedt | środa i sobota | 11—12 |
| Choroby dzieci | L. Bondy | środa i sobota | 2—3 |
| | J. Brudziński | wtorek i piątek | 9—10 |
| | J. Jokiel | środa | 1—2 |
| | T. Staveno | czwart. i sobota | 12—1 |
| | A. Tomaszewski | (poniedziałek | 1—2 |
| | | ( czwartek | 2—3 |
| Choroby kobiece | M. Bełżyński | poniedziałek | 12—1 |
| | K. Brzozowski | czwartek | 1—2 |
| | Ks. Jasiński | środa | 11—12 |
| Choroby gardła, nosa i uszu | Jul. Grabowski | wtorek i piątek | 11—12 |
| | J. Pieniążek | pon. środa i sobota | 12—1 |
| Choroby wewnętrzne i dzieci | K. Haberlau | wtorek i piątek | 2—3 |
| | Kaczmarkiewicz | (poniedziałek | 2—3 |
| | | ( piątek | 12—1 |
| | J. Lohrer | wtorek i sobota | 4—5 |
| | F. Łukasiewicz | piątek | 11—12 |
| | K. Wiśniewski | środa i sobota | 9—10 |
| Choroby oczne | W. Garliński | poniedz. i czwart. | 2—3 |
| | J. Koliński | środa i sobota | 9—10 |
| Choroby skórne i weneryczne | Z. Golc | wtor. czwart. i sobota | 12—1 |
| | G. Lohrer | poniedziałek | 12—1 |
| | F. Skusiewicz | poniedz. i piątek | 4—5 |

Egzystuje w Warszawie od 1890 r.

# „NOWOŚĆ".

Filia Warszawskiego Zakładu **Czyszczenia szyb wystawowych, żyrandoli, sprzątania** mieszkań, biur i kantorów, oraz **froterowania** posadzek, czyszczenia **metali, opatrzenia okien** na zimę i t. p.

## W. Krąkowski,

**Piotrkowska № 130 m. 10. Telefon 633.** 1322-10-0

## WYPRZEDAŻ RESZTEK

**Ceny wyjątkowe na nowe towary u**

**JÓZEFA HERZENBERGA**
**23 PIOTRKOWSKA 23.**

1490—4-2

Upoważnieni do prowadzenia sprawy **Bałuckiej Kasy Posagowej** upraszają pp. Członków o przybycie na **ogólne zebranie,** mające się odbyć w sobotę, dnia 4 listopada, o godzinie 6 wieczorem w sali straży ogniowej przy ul. Mikołajewskiej № 54. Jeżeli nie przybędzie dostateczna ilość członków, następne ogólne zebranie odbędzie się w tejże sali w sobotę d. 11 listopada o 6 wieczorem i będzie prawomocne bez względu na ilość przybyłych członków. Uczestniczyć w zebraniu mogą **tylko członkowie,** za okazaniem przy wejściu książeczki członkowskiej lub wydanego na zasadzie takowej kwitu. 1504—2—1

## Ubrania Uczniowskie.

Wielki wybór **ubrań uczniowskich** do wszelkich zakładów naukowych

poleca

**EMIL SCHMECHEL**
*Piotrkowska 98.*

Ceny nizkie — ale stałe.

842

**Biuro Nauczycielskie**

## ROŚCISZEWSKIEJ

**PIOTRKOWSKA № 90**

poleca nauczycielki z wyższem wykształceniem, freblówki, bony cudzoziemki z dobremi świadectwami. 1472—3—2

Potrzebna jest

## zarządzająca do kliniki

prywatnej, zgłaszać się tylko z dobremi świadectwami. Piotrkowska 144, dr. Tochterman. 1491—3—3

**Skład produktów wiejskich**

**Piotrkowska 117 m. 2**

poleca różne gatunki wyborowego masła tak śmietankowego, jak i świeżo solonego od 42 kop. za funt. Również miód na pudy i funty. 1488—3—2

**Inżynier**

## K. Spoliński

**Św. Benedykta 10.**
Telefon 978 (Cz. Górski).
**Expertyzy techniczne, nadzór fabr., porady, plany.** 1403

**W zakładzie, Południowa № 11,**

A. Chrząszczewskiej

pod nadzorem lekarza, stosuje się **GIMNASTYKA SZWEDZKA** specyalna, połączona z masażem dla anemicznych, nerwowych, w skrzywieniach, nieprawidłowym układzie ramion, wadliwem chodzeniu itd. Również pedagogiczna gimnastyka dla Pań i dzieci w kompletach. Ceny bardzo przystępne. **Zapisy przyjmują się.** 1394—d—7

**Kaucyonowane biuro nauczycielskie i rekomendacyjne**

## Wagner

**w Łodzi, ulica Piotrkowska 121.**

**Ma** natychmiast do umieszczenia: nauczycieli, nauczycielki, freblówki, i bony różnej narodowości. **Dział rekomendacyjny poleca:** buchalterów, kasyerów, kasyerki, ekspedyentów, magazynierów, agronomów, osoby do towarzystwa, gospodynie, krojczynie i wszelkiego rodzaju służbę domową, tylko z dobremi świadectwami **rekomenduje.** 685—r—19

## Choroby weneryczne, moczopłciowe i skórne

## Dr. St. LEWKOWICZ

**Zachodnia № 33**
(obok lombardu akcyjnego)
Dla panów od 8—11 r. i od 6—8, dla dam od g. 5—6. c-294
W niedziele i święta od 9—12 i od 3—6.

## Dr. R. Skibiński

**AKUSZER**

przeprowadził się na ul. **Piotrkowską № 57,** dom W-go Lorenca. 1386-24-16

## Dr. Goldblum

**specyalista chorób wewnętrznych i nerwowych**

**POWRÓCIŁ.**
Przyjmuje od g. 5—6 pop.
**Cegielniana № 53.** 1498-6-3

## Dr. A. Steinberg

Benedykta № 3.
**Zakład ortopedyczno-gimnastyczny**
(skrzywienia kręgosłupa, choroby stawów i mięśni i t. p.)
**Gabinet roentgenowski**
(leczenie promieniami Roentgenowskiemi).
138—r—148

## Dr. Jan Pieniążek

**przyjmuje w chorobach nosa, gardła i uszu,**

od 10 do 11 rano i od 5 do 7 wieczorem, w niedziele i święta od 9 do 11 rano.

**Piotrkowska № 87.**

## Dr. E. Sonnenberg

**choroby skórne, dróg moczowych i weneryczne,**
CEGIELNIANA 14,
od 11—1 i 4—8. 246—r—92

## Dr. Mittelstaedt

**Choroby wewnętrzne i nerwowe,**
mieszka obecnie przy 1429
**Piotrkowskiej № 200.**
Przyjmuje od 8—$9^1/_2$ r. i od $4^1/_2$—$6^1/_2$ pp.

**AKUSZERKA**

## Marya Danielewicz

przeprowadziła się na ulicę

**Średnią 23 m. 54.**

Przyjmuje zamówienia. 1218r16

## Serki śmietankowe ziemne

(znakomite do chleba zamiast masła)
**Hr. Komorowskiej**
już nadchodzą codziennie świeże. Dostać można we wszystkich większych handlach. 1411—4—4

## NAUCZYCIELKA

z patentem gimnazyalnym poszukuje lekcyi i przyspasabia do wszystkich miejscowych zakładów naukowych, ul. Średnia nr. 25 m. 1. 1092-d.-22

## Wyborowe Masło Kujawskie

śmietankowe, świeże, słabo solone, bardzo dobre kuchenne i topione, poleca skład masła, Widzewska 62. Sklepom ustępuje się rabat. 1474 6-3

## Dla pań, panów i dzieci

**Zakład gimnastyczny**
**SUROWIECKIEGO.**
GIMNASTYKA, FECHTUNEK
**Mikołajewska nr. 29.** 1434-4-4

## Obiady prywatne

bardzo smaczne i zdrowe, odpowiednie na obecną porę. Ul. Nawrot nr. 42 m. 11. 1468—3—2

## Antoni Żelazowski,

**Adwokat Przysięgły,**
przeniósł kancelaryę na
**ul. ANDRZEJA 5. Telefonu 255.**
Przyjmuje: 9—10 r. i 4—7 pp. 1365.10.9

## Poszukuje się jednego pokoju

przy rodzinie inteligentnej, jeżeli możliwe z całkowitem utrzymaniem. Oferty w adm. „Rozwoju" pod lit. „Pokój. A." 1496—3—2

**PRACOWNIA**

## sukien damskich i dziecinnych

**JÓZEFY**
Piotrkowska № 145.
przyjmuje wszelkie roboty. Tamże potrzebne są uczenice. 1348—12—12

## Gorsety

Najnowsze modele paryskie, bardzo eleganckie tylko na miarę poleca
**M-me SOPHIE**
**Piotrkowska 132 m. 33.** 1363.10 0

## Drobne ogłoszenia.

Askanas, p. Adwokata Przys., Cegielniana 7. Sprawy sądowe. Porady prawne. Redakcya kontraktów, wszelkich aktów prawnych, próśb i podań do wszelkich władz. 1934-3-1

A. A. Osoba poszukuje przepisywania w języku polskim i rosyjskim. Oferty w Administracyi „Rozwoju" pod „Przepisywanie". 172—d

Cytra za 30 rb. i rower za 35 rb. do sprzedania, Piotrkowska nr. 131 m 4. 1927—3—1

Do sprzedania zakład fryzyerski przy ulicy Piotrkowskiej. Wiadomość w administracyi „Rozwoju". 1929 2—1

Jest do oddania dziesięciomiesięczne dziecko na własność. Adres Piotrkowska 207 m. 22. 1926—2—2

Kotlarze żelaźni i pomocnicy potrzebni zaraz, Piotrkowska 292, Kopieczny i S ka. 1931—3—1

Obiady gospodarskie w domu prywatnym po 35 kop. Ulica Pusta № 3, na parterze. 1563

Potrzebne jest zaraz na № 1 po Towarzystwie od 3 000 do 5000 rubli. Oferty składać w adm. „Rozwoju" pod lit. A. K. 1922—3—2

Pudel młody czarny, rasowy, tresowany, do sprzedania. Długa nr 10, stróż wskaże. 1906—3—3

Sześć lamp gazowych do sprzedania tanio, ul. Milsza 45 m. 18. 1920 4-2

Spódniczki od rb. 2, bluzki od 50 kop., sukienki dziecinne od 40 kop. i wyżej robię elegancko. Targowa 71 m. 26. 1793wcs7

Służbę domową wszelkiego rodzaju, jako to: gospodynie, kucharki, kucharzów, lokajów, szwajcarów, ogrodników poleca tylko z dobremi świadectwami. Kantor rekomendacyjny, Piotrkowska nr. 83. 1884—5—2

Zaginął paszport na imię Jakóba Lemańskiego, wydany z miasta Łodzi. 1930—3-1

Zaginął paszport na imię Anny Szymczak, wydany z gminy Niesułków. 1923—3—2

Zaginął paszport na imię Maryanny Kwapiszewskiej, wydany z gminy Zadzim. 1924—3—2

Дозволено Цензурою. Гор. Лодзь, 21 Октября 1905 г.

W tłoczni „Rozwoju", Przejazd № 8. Redaktor i Wydawca **W. Czajewski.**